

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Utrum per potentiam Dei absolutam, possit intellectus creatus
videre Deum sine lumine gloriæ, per modum habitûs, vel auvilij
communicato?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

in auditu; tamen in ratione speciei visibilis, solum potest uniri potentie visivæ habenti virtutem ad videndum cum illa: quia speciem uniri in ratione speciei, nihil aliud est, quam uniri in ratione representantis objectum, quod constat representari non posse, nisi potentie habenti virtutem illud cognoscendi: Sed intellectus creatus, sine lumine gloriæ, non habet sufficientem virtutem, ut utatur divinâ essentia ad elicendam visionem Dei: Ergo ut aptus sit ad unionem cum illa in ratione speciei intelligibilis, per lumen gloriæ debet disponi.

13 Dico secundò: Lumen gloriæ necessarium est, ut intellectus elevet ad visionem Dei elicendam. Est etiam contra Vazquem citatum.

Probat: Videre Deum est visionem elicere: Ergo cum lumen gloriæ requiratur ad videndum Deum (ut ostendimus articulo precedenti) illud ad visionem Dei elicendam necessarium erit.

Confirmat 1, & magis explicatur hæc ratio. Visio Dei est actio vitalis: Ergo à potentia vitali, nempe intellectu, debet esse elicitæ: Sed non potest esse ab intellectu propria virtute, aut secundum sua naturalia considerato: Ergo solum ab intellectu, per lumen gloriæ elevato. Unde D. Thomas in art. 5. *Cum igitur virtus naturalis intellectus creati, non sufficiat ad Dei essentiam videndam, oportet quod ex divina gratia speret se fecerat ei virtus intelligendi, & hoc augmentum virtutis intellectiva, illuminationem intellectus vocamus.*

14 Dices cum Vazque: Defectum facultatis & virtutis, qui est in intellectu creato ad videndum Deum, sufficienter suppleri per essentiam divinam, in oratione speciei intelligibilis ei unitam.

Sed contra primò: Impropertio virtutis & facultatis ad elicendam visionem beatam, importat etiam impropertionem ad utendum specie, sive ad recipiendam essentiam divinam loco speciei: Ergo ut fiat proximè capax illam recipiendi, indiget elevatione & confortatione luminis gloriæ.

Secundò, Species supplens vicem objecti, non dat virtutem potentie ad illud videndum, sed eam supponit: ut patet in eo qui habet læsam vel debilem potentiam visivam: nam quantumcumque species visibiles objecti, perfectæ & efficaces ponantur in oculo, non sanatur neque confortatur visus ejus: Ergo defectus virtutis qui est in intellectu creato ad videndum Deum, non potest sufficienter suppleri per essentiam divinam in ratione speciei intelligibilis ipsi unitæ.

Tertiò, Impropertio quæ est in intellectu ad elicendum actum fidei, non suppletur per solam speciem objecti credibilis: Ergo à fortiori, insufficientia & impropertio quæ est in illo ad visionem beatificam elicendam, suppleri non potest per solam unionem essentia divinæ in ratione speciei, sed debet necessariò confortari & elevari per lumen gloriæ ad videndum, sicut per lumen fidei elevatur ad credendum.

15 Dico tertio: Lumen gloriæ esse necessarium ut disponat intellectum ad recipiendam visionem beatificam.

Hæc conclusio sequitur ex precedenti: Nam actio immanens recipitur in eodem subiecto à quo elicatur: Ergo si lumen gloriæ requiratur, ut intellectus creatus eliciat visionem beatificam, illud etiam erit dispositio necessaria, ut eam in se recipiat.

ARTICULUS, III.

Utrum per potentiam Dei absolutam, possit intellectus creatus videre Deum sine lumine gloriæ, per modum habitus, vel auxilij communicato?

Partem affirmantem tenent communiter recentiores, licet illam eodem modo non explicent. Quidam enim volunt, Deum in ratione luminis uniri posse intellectui creato, sicut ei unitur in ratione speciei intelligibilis. Ita aliqui quos refert Ledesma de perfect. Dei quest. 2. art. 2. & probabile reputat Asturicensis in relect. de gratia Christi quest. 6. Alii docent intellectum creatum posse reddi intrinsicè potentem ad videndum Deum, per specialem ejus assistentiam, & concursum simultaneum ordinis supernaturalis, sine impressione alicujus virtutis, aut qualitatis supernaturalis. Ita Molina hic disp. 1. Vazquez disp. 46. cap. 2. Arrubal, & alii recentiores communiter. Alii verò, ut Suarez, & Meratius, recurrunt ad aliquam potentiam obedientialem, proximè & immediatè activam, & productivam actuum supernaturalium, quam dicunt singulis rebus creatis naturaliter esse congenitam, & compleri per concursum simultaneum ordinis supernaturalis.

Contrariam negans, & docens implicare contradictionem, intellectum creatum elevari ad visionem beatificam, sine lumine gloriæ, per modum habitus vel auxilij communicato, communis est in Schola D. Thomæ, & aperte deducitur ex principiis ab ipso variis in locis statutis, ut patebit ex infra dicendis.

§. I.

Primus dicendi modus rejicitur.

Dico primò: Licet essentia divina possit uniri intellectui creato, in ratione speciei intelligibilis, non tamen in ratione luminis illam confortantis, & elevantis.

D Probat ex principiis supra statutis: Magna enim est disparitas inter speciem impressam, & lumen gloriæ; nam species impressa est forma intelligibilis, se tenens ex parte objecti, & ejusdem perfectionis, & immaterialitatis cum illo; unde ad illam non requiritur inharrentia, vel informatio, sed tantum convenientia, & similitudo cum objecto: nam inharrentia, aut informatio pertinent ad genus physicum, & per accidens se habent ad genus intelligibile; lumen autem gloriæ est forma physica, tenens se ex parte potentia, quare requirit inharrentiam, & informationem: unde cum divina essentia non possit informare intellectum creatum, non potest illi uniri in ratione luminis, sed solum in ratione speciei, & formæ intelligibilis.

E Confirmatur: lumen gloriæ est virtus quædam vitalis, vitalitate supernaturali: sicut enim intra ordinem naturæ datur sua vitalitas; ita intra ordinem supernaturalem, & divinum, reperitur etiam vitalis supernaturalis; juxta illud Apostoli ad Rom. 6. *Gratia Dei vita æterna*: Sed Deus non potest immediatè per seipsum supplere vices principij vitalis, cum omne principium vitale debeat esse intrinsicè operanti, ut docent Philosophi in libris de Anima: Ergo Deus non potest

potest immediatè per seipsum vices luminis A
gloriæ supplere.

§. II.

Secundus explicandi modus reprobat.

19 **D**ico secundo: Intellectum creatum non pos-
se reddi intrinsecè potentem ad videndum
Deum, per solam ejus assistentiam, aut concur-
sum simultaneum ordinis supernaturalis: Sed ad
hoc necessarium esse lumen gloriæ, per modum
habitûs, vel auxiliij communicatum.

Probatur primo ex D. Thomæ 2. 2. quæst. 175.
art. 3. ad 2. ubi ait: *Essentia divina videtur ab intel-
lectu creato non potest, nisi per lumen gloriæ, de quo di-
citur Psal. 35. in lumine tuo videbimus lumen: quod
tamen dupliciter participari potest. Vno modo per
modum forme immanentis, & sic beatos facit Sanctos
in patriâ; alio modo per modum cuiusdam passionis
transientis, & hoc modo lumen illud fuit in Paulo
quando raptus fuit. Unde cum visio beatifica qua
fuit in Paulo, non fuerit de potentia ordinaria,
sed extraordinaria; & tamen in ordine ad illam
ponat D. Thomas lumen gloriæ tanquam om-
nino necessarium, manifestum est ex ejus do-
ctrina, intellectum creatum, non elevatum lumi-
ne gloriæ, per modum habitûs vel auxiliij com-
municato, non posse clarè videre Deum.*

20 Probatur secundo conclusio ratione quam
idem S. Doctor 3. contra Gent. cap. 53.
infirmat. Non potest fieri specialis assisten-
tia & unio Dei cum creatura, nisi ratione
alicujus virtutis, vel formæ in ipsa receptæ: Er-
gò si in visione beatifica fiat specialis assistentia,
& unio Dei cum intellectu creato, debet in eo
recipi aliqua virtus, per quam elevetur, & fiat
intrinsecè potens ad videndum Deum, quæ non
potest esse alia quam lumen gloriæ, per modum
habitûs, vel auxiliij communicatum. Consequen-
tia patet. Antecedens probatur primo ratione
D. Thomæ. Quando aliqua duo ununtur, oportet
quòd hoc fiat per mutationem utriusque, vel
alterius tantum: Sed non potest fieri hæc unio per
mutationem ipsius Dei. Ergo fieri debet per mu-
tationem creaturæ, quæ proinde ex vi hujus un-
ionis, & specialis assistentiæ debet recipere de
novo aliquam virtutem. Secundo, in sententia
D. Thomæ; Deus non est in aliquo nisi per ope-
rationem, ut ostendimus supra, exponendo at-
tributum divinæ immensitatis. Unde si Deus
speciali modo uniat intellectui beato, & fiat
illi præfens & assistens, debet in illo aliquid pro-
ducere, & illum intrinsecè immutare, per im-
pressionem alicujus virtutis, aut qualitatis su-
pernaturalis, quæ non potest esse alia quam lu-
men gloriæ.

21 Probatur tertio conclusio ratione fundamen-
tali. Vel ex speciali illa assistentia, & unione
Dei cum intellectu creato, derivatur in ipsum
aliqua virtus intrinseca, vel nulla ei superaddi-
tur; Si primum dicatur, habemus intentum: nam
talis virtus superaddita debet esse quædam
participatio divinæ intellectualitatis, ac pro-
inde lumen gloriæ, per modum habitûs, vel
auxilij communicatum. Si verò secundum affir-
metur, sequitur quòd ex tali assistentia, & unio-
ne intellectus creatus non possit fieri intrinsecè
potens ad eliciendam visionem beatam; impos-
sibile enim est illud, quòd de se est impotens &
improportionatum ad producendum aliquem
effectum, vel eliciendam aliquam operationem,
reddi potens, & proportionatum ad illam at-
tingendam, nisi intrinsecè mutetur, ac proinde

Tom. I.

nisi in se recipiat aliquam formam, aut virtutem
intrinsecam, quam antea non habebat: causam
enim esse potentem ad operandum, non est ali-
qua denominatio extrinseca, sed intrinseca, à
virtute aliqua, & principio interno petita: Un-
de communiter dicitur: *Idem manens idem, sem-
per facit idem.*

22 **C**onfirmatur primò: Nulla causa agere pos-
test, nisi priùs, saltem naturâ, habeat in se virtu-
tem physicam & realem ad agendum; nam ac-
tus primus essentialiter præsupponitur ad se-
cundum: unde est illa celebris regula in Topicis:
Ab actu ad potentiam, optima est consequentia. Qua-
re si Deus velit aliquam creaturam operari, &
producere aliquem effectum, requiritur indis-
pensabiliter, quòd ponat, vel supponat in ea
virtutem ad illum producendum; alioquin ta-
lis causa non ageret, sed Deus ad ejus præsen-
tiam talem effectum produceret: Ergo cum in-
tellectus creatus non habeat ex se virtutem,
saltem proximam & immediatam, ad videndum
Deum; nisi Deus eam illi communicet, & infun-
dat lumen gloriæ, per modum habitûs, vel auxi-
lij, ad visionem beatificam elevari non poterit.

23 **C**onfirmatur secundo: Omnis causa efficiens,
antequam producat aliquem effectum, vel eli-
ciat aliquam operationem, debet eam in se præ-
continere, saltem virtualiter; alias non posset il-
lam producere, & extra se emittere: Sed intelle-
ctus creatus non potest visionem beatificam in-
trinsecè, & virtualiter præcontinere, nisi ratio-
ne alicujus virtutis supernaturalis in ea receptæ;
quæ non potest esse alia quam lumen gloriæ: Er-
go ad videndum Deum necessario requiritur lu-
men gloriæ.

24 Denique quadrat conclusio, & ostenditur, per
concursum Dei simultaneum, intellectum crea-
tum non posse constitui intrinsecè potentem ad
videndum Deum. Implicat causam aliquam
constitui potentem in actu primo, per aliquid se
tenens ex parte actûs secundi: cum actus primus
præcedat secundum, prioritare saltem naturæ:
Sed concursus simultaneus se tenet ex parte ac-
tûs secundi; est enim ipsa actio causæ secundæ,
pro ut est à Deo simul operante cum illa: Ergo
implicat quòd intellectus creatus fiat intrinse-
cè potens ad videndum Deum, per solum con-
cursum simultaneum, & sine impressione alicujus
virtutis aut qualitatis elevantis.

25 **C**onfirmatur: Intellectus non potest elevari
per id ad quod eger elevatione: Atqui eger ele-
vatione ad illud quod se tenet ex parte actûs
secundi, & quod est idem cum ipsa visione:
Ergo &c.

26 **E** Confirmatur ampliùs: Cum concursus simul-
taneus non sit influxus in causam, sed in actio-
nem vel effectum, eam intrinsecè non immutat:
Ergo non reddit illam intrinsecè potentem.
Consequentia patet: repugnat enim causam ali-
quam de impotente fieri intrinsecè potentem,
ad eliciendam aliquam operationem ordinis al-
terioris & supernaturalis, sine intrinseca ejus mu-
tatione.

Dices primò cum recentioribus: Ex duobus
trahentibus navim, quilibet seorsim sumptus est
impotens, & improportionatus ad talem trahen-
tionem, & fit potens & proportionatus per so-
lum concursum simultaneum alterius, absque
intrinseca sui mutatione: Ergo idem dici potest
de intellectu creato, respectu visionis beatificæ.

Sed contra: Improportio causæ partialis pro-
venit

venit, ut sic loquar, ex excessu intensivo effectus; unde per multiplicationem virtutis, aut concursus ejusdem speciei, fit perfecta proportio: At verò improprio quæ est inter intellectum & visionem beatam, non provenit ex excessu velut intensivo, sed ex eo quòd visio beata sit operatio ordinis altioris, & divini: Ergo non potest reddi potens ad illam, per solum concursum simultaneum.

Hæc ratio illustrari & confirmari potest egregio discursu quem habet D. Thomas 3. contra Gent. cap. 53. ubi hæc scribit: *Nihil potest ad altiore operationem elevari, nisi per hoc quòd ejus virtus fortificatur. Contingit autem dupliciter alicujus virtutem fortificari: uno modo per simplicem ipsius virtutis intensiorem, sicut virtus activa calidi augetur per intensiorem caloris, ut possit efficere vehementiorem actionem in eadem specie: alio modo per novam formam appositionem, sicut diaphani virtus augetur ad hoc ut possit illuminare, per hoc quòd fit lucidum actu per formam lucis receptam in ipso de novo; & hoc quidem virtutis augmentum requiritur ad alterius speciei operationem consequendam: virtus autem intellectus creati naturalis, non sufficit ad divinam substantiam videndam: Ergo oportet quòd augetur ei virtus ad hoc, quòd ad talem visionem perveniat: non sufficit autem augmentum per intensiorem naturalem virtutis, quia talis visio non est ejusdem rationis cum visione naturali intellectus creati, quòd ex distantia visorum patet: Oportet igitur quòd fiat augmentum virtutis intellectivæ, per alicujus novæ dispositionis adeptiorem. Quibus verbis S. Doctor & nostram sententiam illustrat, & Adversariorum fundamentum evertit: docet enim quòd potentia creata, non potest fieri potens & proportionata ad operationem altioris ordinis eliciendam, nisi per novæ formæ appositionem: ex quo, infert intellectum creatum non posse elevari ad visionem beatificam, sine lumine gloriæ.*

27 Dices secundò cum Suarez: In singulis rebus creatis dari virtutem partialem & incompletam, ad attingendos actus supernaturales: scilicet potentiam obedientialem proximè activam, ratione cujus possunt immediatè cooperari Deo, ad producendos actus supernaturales. Unde sicut homo qui habet virtutem partialem & incompletam ad trahendam navim, ut fiat completè potens, indiget solum consortio, & concursu simultaneo alterius: ita etiam intellectus creatus, ut fiat completè potens ad videndum Deum, non eget aliqua virtute, aut qualitate supernaturali eum elevante, sed tantum concursu simultaneo Dei, & speciali ejus assistentiâ.

Verùm hæc responsio & doctrina Suarez, aperte repugnat Divo Thomæ 3. cont. Gent. cap. 70. dicenti: *Non sic idem effectus cause naturali & divine virtuti tribuitur, quasi partim à Deo & partim à naturali agente fiat: sed totus ab utroque secundum alium modum: sicut idem effectus totus attribuitur instrumento, & principali agenti etiam totus. Præterea ejus falsitas & absurditas constabit ex dicendis §. sequenti.*

§ III.

Rejicitur hæc potentia obedientialis, & illam totum ordinem gratiæ destruere, demonstratur.

28 Dico tertio: Potentia obedientialis proximè & immediatè activa effectuum supernatu-

ralium, & singulis rebus creatis à natura congenita, chimerica est, & totum ordinem gratiæ destruit.

Probatur primò ex D. Thoma in questionibus disputatis, quæst. unicâ de virtutibus in communi, art. 10. ad 2. ubi sic ait: *Respectu eorum quæ facultatem naturæ non excedunt, habet homo à natura, non solum principia receptiva, sed etiam principia activa: respectu autem eorum quæ facultatem naturæ excedunt, habet homo à natura aptitudinem ad recipiendum.* Atqui aptitudo ad recipiendum non est potentia activa, sed passiva: Ergo ex D. Thoma non datur in creaturis potentia obedientialis activa, respectu actuum supernaturalium, à natura indita, sed passiva tantum, & receptiva formarum supernaturalium, quibus mediantibus possunt actus supernaturales elicere.

Item 1.2. quæst. 109. art. 1. sic ait: *Iniquaque forma indita rebus creatis à Deo, habet efficaciam respectu alicujus actus determinati, in quem potest secundum suam proprietatem; ultra autem non potest, nisi per aliquam formam superadditam.* At hoc esset falsum, si in rebus creatis daretur potentia obedientialis immediatè productiva actuum supernaturalium; nam homo ratione illius, sine superadditione alicujus novæ formæ supernaturalis, actus supernaturales posset elicere: Ergo &c.

Præterea idem S. Doctor 3. parte quæst. 62. art. 4. quæst. 27. de verit. art. 4. & pluribus aliis in locis, docet in Sacramentis novæ legis relidere virtutem intrinsicam ad producendam gratiam; quam virtutem dicit esse spirituales, incompletam, fluentem, & transeuntem, ac reductivè pertinere ad prædicamentum qualitatis in quo ponitur gratia sanctificans: Si autem in Sacramentis novæ legis daretur potentia obedientialis gratia productiva, inutilis esset hæc virtus spiritualis transiens & fluens, ut constat; Unde Suarez, & alii qui talem potentiam admittunt, illam virtutem rejiciunt: Igitur manifestum est, Divum Thomam talem potentiam obedientialem in rebus creatis non agnoscere.

Probatur secundò conclusio, & demonstratur hanc potentiam obedientialem contradictionem involvere, simulque esse entitativè naturalem, & supernaturalem. In primis enim quòd sit entitativè naturalis, evidens est: ut enim docent ejus defensores, illa est singulis rebus creatis à natura congenita. Quòd etiam sit entitativè supernaturalis, probatur: quia cum omnis potentia specificetur ab actu ad quem ordinatur, & sit ejusdem ordinis cum illo; potentia immediatè productiva actuum supernaturalium non potest non esse supernaturalis.

Neque dici potest, illam esse entitativè naturalem, & supernaturalem formaliter & in ratione potentia: quod enim secundum suam entitatem non attingit ordinem supernaturalem, non potest illum attingere secundum suam activitatem; quia activitas seu potentia agendi, consequitur ad entitatem & substantiam rei, & est veluti proprietates ex illa resultans, ac proinde debet illi commensurari & proportionari, unde communiter dicunt Philosophi quòd operari sequitur esse: Ergo si potentia obedientialis sit naturalis, quantum ad substantiam & entitatem, erit etiam naturalis, quantum ad activitatem, & in ratione potentia.

Præterea talis potentia esset simul finita & infinita: finita quidem, ut pote identificata cum entitate cuiuslibet rei creatæ, quæ finita est: infinita verò, quia esset perductiva cuiuscunque rei producibilis, quæ est infinita, saltem in potentia; nam dato quocumque effectu productio, potest perfectior, & perfectior in infinitum produci.

31 Probatur tertio conclusio & magis impugnetur hæc potentia obedientialis, ex pluribus absurdis, & inconvenientibus quæ ex illa sequuntur. In primis enim si detur in natura vis quadam initialis, immediate productiva effectuum supernaturalium, sequitur quod in natura detur initia gratiæ, & semina quadam rerum supernaturalium: quod est error Cassiani, & aliorum Semipelagianorum, ut videri potest in collatione 13. Abbatis Cheremonis.

Secundo, si detur hæc potentia obedientialis, frustra ponuntur in homine habitus supernaturales infusi, ad eliciendos actus fidei, spei, & charitatis. Frustra ponitur in Sacerdote character ad consecrandum Corpus Christi, vel ad absolvendum à peccatis. Inutile etiam erit lumen gloriæ in beatis ad videndum Deum: Sed hæc omnia sunt absurda, ut constat: Ergo &c. Sequela probatur; frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora: Sed per solam potentiam obedientialem, & concursum Dei supernaturalem, homo potest hæc omnia prestare, & illos actus elicere, ut docent Adversarii: Ergo superfluum erit ponere in iustis habitus infusos, characterem in Sacerdote, & lumen gloriæ in Beatis.

Neque dici potest, hæc requiri ad actus illos connaturaliter eliciendos; cum enim hæc potentia obedientialis sit intrinseca cuiuslibet rei naturali, imò & illi naturaliter congenita, ut dicunt Adversarii: supposito quod illa detur, homo magis connaturaliter, illà mediante eliceret actus supernaturales, quam mediante formis, & habitibus ordinis supernaturalis à Deo infusis, & illi superadditis.

29 Tercio, illa potentia obedientialis tollit necessitatem gratiæ sufficientis, & multum favet Jansenio, & ejus sectatoribus: gratia enim sufficiens solum admittitur à Theologis, ut reddat voluntatem proximè & complete potentem ad eliciendos actus supernaturales, pro eo tempore & loco quò tenetur observare præcepta supernaturalia: Si ergo per solam potentiam obedientialem, & concursum simultaneum, possit voluntas reddi proximè & complete potens ad illos eliciendos, quare opus erit gratiæ sufficientis, & auxilio transeunte?

30 Quarto, in Concilio Tridentino sess. 6. can. 3. definitur hominem indigere gratiæ prævenienti in ordine ad actus supernaturales: At si homo habeat virtutem agendi proximam, & productivam actuum supernaturalium, non est cur talis gratia præveniens desideretur in potentiis elicivis eorum, sufficere enim sola gratia concomitans, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis, qui talem virtutem, & potentiam compleat: Ergo hæc potentia obedientialis, cum necessitate gratiæ prævenientis, & cum definitione Tridentini coherere nequit.

Denique, Per hæc potentiam obedientialem destruitur etiam gratia coefficientis: illa enim non potest esse gratia, si alicui potentia entitative naturali sit connaturaliter debita; de

A ratione enim gratiæ est quod gratis detur, & sine ullo debito: Atqui gratia illa coefficientis, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis, erit connaturaliter debita tali potentia obedientiali, quæ, ut docent Adversarii, est naturalis entitative, & quantum ad substantiam: Ergo non poterit dici gratia. Major patet, Minor probatur. Omni virtuti activæ, quæ connaturaliter & ab intrinseco inest alicui rei, titulus connaturalitatis debetur concursus proportionatus actui quem respicit: verbi gratiæ virtuti illuminativæ Solis, & califactivæ ignis, concursus ad illuminandum & calefaciendum: unde quando Deus illum denegavit igni, ad comburendum tres pueros in fornace Babylonica existentes, talis denegatio fuit miraculosa, & præter cursum, & leges ordinarias divinæ providentiæ: Sed actus quem respicit, & ad quem ordinatur potentia obedientialis, est supernaturalis; cum juxta Adversarios, illa sit immediate, & proximè productiva actuum, & effectuum supernaturalium: Ergo illi connaturaliter debetur gratia coefficientis, & concursus supernaturalis ad actus supernaturales eliciendos. Ex quibus constat, hanc potentiam obedientialem, totum ordinem gratiæ destruire, & virus erroris Pelagiani aliquo modo continere.

S. III.

Respondetur argumentis Adversariorum.

32 **O**bjicies primò: D. Thomas in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 7. sic ait: *Potest miraculose fieri, quod divina virtute, aliquis intellectus creatus non habens nisi dispositiones viæ, elevari ad videndum Deum per essentiam*: Ergo cum lumen gloriæ non pertineat ad dispositiones viæ, sed patriæ, potest sine illo intellectus creatus elevari ad videndum Deum.

33 **R**espondeo D. Thomam solum intendere, quod intellectus creatus potest elevari ad videndum Deum, per lumen gloriæ, per modum auxilii, & dispositionis transeuntis communicatum; illud enim non ponit hominem extra statum viæ, ut patet in Moyse, & D. Paulo. Unde idem S. Doctor 2. 2. quæst. 175. art. 3. ad 2. docet, quod lumen gloriæ dupliciter participari potest: *Vno modo per modum forme permanentis, & sic Beatos facit Sanctos in patria: alio modo per modum cuiusdam passionis transeuntis (sicut dictum est de lumine Prophetia) & hoc modo illud fuit in Paulo, quando raptus fuit. Ex quo intelliges alium locum ejusdem S. Doctoris, quæst. 10. de verit. art. 11. sic dicentis: Sicut Petrus fecit Deus, sine eo quod ei dorem agilitatis tribuerit, super aquas ambulare; ita potest mentem ad hoc perducere, ut divina essentia uniat in statu viæ, modo illo quo sibi uniat in patria, sine hoc quod à lumine gloriæ perfundatur. Ibi enim loquitur de lumine gloriæ, per modum habitus communicato, sine quo homo in statu viæ constitutus, potest reddi potens ad videndum Deum, per lumen gloriæ datum per modum auxilii, & dispositionis transeuntis.*

Objiciunt secundo Adversarii, ad probandum dari in rebus creatis potentiam obedientialem, proximè & immediate activam, & productivam actuum supernaturalium, plures auctoritates Scripturæ, & Sanctorum Patrum, in quibus dicitur, omnes creaturas esse Deo subjectas, illi- que

que obediens, ut in eis, vel de eis faciat quidquid ipse voluerit. Nam Sapien. 19. post enumeratos mirabiles effectus ignis & aquæ, ad imperium Dei, ut inquit Scriptura, exercitos, Sapiens totam refundit horum miraculorum rationem in obedientiam creaturarum, his verbis: *Omnis enim creatura ad suum genus ab initio figurabatur, deserviens tuis præceptis*: quasi dicat, sola ratio ex parte creaturarum productionis hujusmodi effectuum, & miraculorum, est obedientia creaturarum. Item Augustinus de Genesi ad litteram cap. 17. dicit, *quod Deus habet virtutem ut possit facere quod sterilis pariat, & arbor arida floreat*. Et D. Thomas in 4. dist. 8. quaest. 2. art. 3. ad 4. sic ait: *Sicut creatura est potentia obedientia, ut in ea fiat quicquid creator disposuerit, ita etiam ut ea mediante fiat, quod est ratio instrumenti*. Quibus verbis sanctus Doctor videtur admittere, non solum potentiam obedientialem passivam, ad recipiendum quicquid Deus voluerit, sed etiam activam, ad cooperandum illi in omnibus quæ voluerit.

34 Respondeo hæc & similia Scripturæ, & SS. Patrum testimonia, significare tantum, quod Deus possit facere in creaturis quicquid voluerit, & quod possit eas assumere ut instrumenta, ad producendos omnes effectus qui non implicent contradictionem. Sed Scriptura & sancti Patres non dicunt, quod hoc possit fieri absque eo quod Deus elevet creaturas ad agendum, per aliquam virtutem ipsis superadditam; & quo solum est difficultas, & controversia. Unde illa testimonia solum probant, dari in creaturis potentiam obedientialem mediata & remote productivam effectuum supernaturalium; quatenus mediante virtute a Deo ipsis impressa, elevari possunt ad illos producendos. Ex quo etiam facile intelligitur locus D. Thomæ ex 4. sent. desumptus: ibi enim solum intendit, in qualibet creatura esse potentiam obedientialem passivam ad recipiendam virtutem a Deo, per quam instrumentaliter illi coopereatur ad effectus supernaturales & miraculosos, non verò quod sit in creatura potentia obedientialis proxime activa, & quæ nullam requirat virtutem superadditam, sed solum concursum Dei simultaneum, ut contendunt Adversarii.

35 Obijciunt tertio quidam recentiores: Datur in Deo perfectissimum & absolutissimum dominium in omnes creaturas, & in ipsis creaturis perfectissima subiectio ad illi obediendum: Ergo datur etiam in creaturis potentia obedientialis activa, ad efficiendum omne id quod Deus voluerit. Consequentia probatur, sublatâ enim tali potentia obedientiali, non potest subsistere perfectissimum illud Dei dominium in creaturas, nec perfecta subiectio creaturarum ad Deum.

Confirmatur: Dominium Dei, & subiectio creaturæ tanta esse debet, ut non possit major excogitari: At si non daretur potentia obedientialis activa in omnibus creaturis, excogitari posset perfectius dominium in Deo, & major subiectio in creaturis: ea scilicet, quæ Deus illis tanquam instrumentis immediate uteretur ad quodcumque faciendum, quod non implicaret contradictionem: Ergo talis potentia obedientialis admittenda est.

36 Ad objectionem, concesso Antecedente, distinguo Consequens. Ergo datur in creaturis potentia obedientialis, proxime & immediate

A activa, nego: mediata & remote, concedo. Sensus distinctionis est, ex perfecto dominio quod Deus habet in creaturas, & ex perfecta subiectione creaturarum ad Deum, non posse colligi, quod in creaturis detur potentia ad cooperandum Deo immediate, & sine additione alicujus virtutis, ad effectus supernaturales & miraculosos: hoc enim implicat contradictionem, ut supra ostendimus. Sed solum mediata, & cum additione alicujus virtutis supernaturalis a Deo receptæ. Ex quo patet responsio ad confirmationem, dicendum est enim in Deo debere quidem admitti dominium perfectissimum, & in creaturis perfectissimam subiectionem; quæ tamen non implicent contradictionem: implicat autem quod aliqua creatura operetur, & producat effectus supernaturales, sine aliqua virtute supernaturali eis superaddita, ut supra ostensum est. Sicut ergo ille ineptè argueret, qui ex absoluto, & perfecto dominio quod Deus habet in omnes creaturas, vellet probare, Deum posse facere, quod creatura ageret sine actione, quod homo intelligeret sine intellectu, aut videret sine anima; quia hæc omnia involvunt contradictionem: ita similiter cum non minus repugnet creaturam agere sine virtute propria, vel superaddita, quam sine actione, non minus ineptum, & absolutissimo dominio Dei in creaturas, recentiores illi probare contendunt, eas posse elevari a Deo ad actus supernaturales, & miraculosos, sine impressione alicujus virtutis, & sine mutatione intrinseca illarum, per solam adjunctionem concursus simultanei.

Objicies ultimò: Si intellectus creatus non habeat ex se virtutem saltem partialem & incompletam ad videndum Deum, non influet activè in visionem beatam, sed se habebit merè passivè ad illam; sicut se habet aqua recipiendo calorem ab igne productum: Consequens est falsum, ut constat ex infra dicendis: Ergo & antecedens.

D Respondeo negando sequelam Majoris, licet enim lumen gloriæ in visione beata sit tota vis proxima agendi, non sequitur tamen intellectum creaturæ merè passivè se habere ad illam, sicut aqua ad calefactionem: cujus rei multiplex ratio & differentia assignari potest. Prima est, quia calor in aqua nullam supponit virtutem etiam radicalem ad calefaciendum, sed potius ad oppositum, nempe ad frigefaciendum; lumen verò gloriæ supponit in intellectu creato virtutem radicalem, & remotam ad videndum Deum. Secunda, quia calor non perficit virtutem aquæ intra objectum ejus adæquatum, sicut lumen gloriæ perficit intellectum. Tertia, quia calor respectu aquæ est tanquam principium omnino extrinsecum, & contrarium ejus naturæ, unde violenter ab illo movetur: at verò formæ supernaturales sunt a Deo, qui respectu animæ nostræ non comparatur ut principium omnino extrinsecum, sed quodammodo intrinsecum & connaturale, quod ipsi illabitur, & cui subordinatur anima, tanquam principio potenter, & suaviter moventi. De quo vide

Alvarem disp. 64. de auxil. & lib. 3. respon. cap. 2.